חוֹדֶשׁ אֱלוּל

חִיזוּק און עֵצוֹת וִוי אַזוֹי אוֹיסְצוּנִיצְן רִיכְטִיג
דִי טֶעג פוּן ׳חוֹדֶשׁ אֱלוּל׳
גֶעפְּלָאכְטְן מִיט שֵׁיינֶע לִימוּדִים
וָואס מֶען קֶען מִיט נֶעמֶען אוֹיף אַ גַאנְץ יָאר.

אֱלוּל

וֶוען מִיר גֵייעֶן אַרַיין אִין דִי טֶעג פוּן אֱלוּל דַארְפְן מִיר זִיךְ זֵייעֶר פְרֵייעֶן אַז מִיר הָאבְּן אַ גַאנְצֶע חוֹדֶשׁ צַייט זִיךְ אָנְצוּגְרֵייטְן צוּם יוֹם הַדִין; עֶס זֶענֶען דָא מֶענְטְשְׁן וָואס ווילְן נִישְׁט זַיין אִין דִי צַייט, זֵיי ווילְן זִיךְ זֶען נָאךְ דִי הֵיילִיגֶע טֶעג, דָאס נֶעמְט זִיךְ פוּן אַ טָעוּת, זֵיי מֵיינֶען אַז ׳חוֹדֶשׁ אֱלוּל׳ אִיז אַן אָנְגֶעצוֹיגֶענֶע צַייט, און דֶערְפַאר קֶענֶען דָאס אַ טֵייל מֶענְטְשְׁן נִישְׁט פַארְנֶעמֶען, מֶען ווִיל אַנְטְלוֹיפְן, מֶען ווִיל דִי טֶעג זָאלְן שׁוֹין וָואס שְׁנֶעלֶער אַרִיבֶּער גֵיין. לִיבֶּער בְּרוּדֶער ווִיסְן זָאלְסְטוּ דִי טֶעג זֶענֶען נִישְׁט קַיין אָנְגֶעצוֹיגֶענֶע טֶעג, דִי טֶעג זֶענֶען רַחְמָנוּת טֶעג, דִי טֶעג זֶענֶען יְמֵי הָרַחֲמִים וְהָרָצוֹן, ׳יָדוֹ פְּתוּחָה לְקַבֵּל שָׁבִים׳, דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנְ׳ס הַאנְט אִיז אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְט פַאר אַלֶע וָואס טוּעֶן תְּשׁוּבָה, יֶעדֶער קֶען פַארְרֶעכְטְן אַלֶעס וָואס מֶען דַארְף פַארְרֶעכְטְן, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער וַוארְט אוֹיף אוּנְז, מִיר זָאלְן קוּמֶען צוּ אִים, אִים אִיבֶּערְבֶּעטְן און תְּשׁוּבָה טוּן.

וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס נִיצְט אוֹיס דִי טֶעג פוּן ׳חוֹדֶשׁ אֱלוּל׳ מִיט תְּשׁוּבָה און מִיט מַעֲשִׂים טוֹבִים, עֶר פְרֵייט זִיךְ און הָאפְט אַז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער פְרֵייט זִיךְ מִיט וָואס מִיר טוּעֶן און הָאט אוּנְז לִיבּ; וַוייל אַזוֹי ווִי אַלֶע מִצְוֹת דַארְף מֶען טוּן מִיט שִׂמְחָה, דַארְף מֶען אוֹיךְ טוּן דִי מִצְוָה פוּן תְּשׁוּבָה מִיט שִׂמְחָה, מֶען דַארְף זִיךְ פְרֵייעֶן אַז מִיר זֶענֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְנְ׳ס קִינְדֶער, און אַז מִיר קֶענֶען זִיךְ צוּרִיק קֶערְן און אַלֶעס פַארְרֶעכְטְן, און חַס וְשָׁלוֹם הָאבְּן עַצְבוּת און מְרִירוּת, וַוייל דִי עֶרְשְׁטֶע זַאךְ וֶוען מֶען טוּט תְּשׁוּבָה, מֶען הֵייבְּט אָן דִינֶען דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן – אִיז זִיךְ צוּ דֶערְוַוייטֶערְן פוּן עַצְבוּת און פוּן מָרָה שְׁחוֹרָה, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער הָאט זֵייעֶר פַיינְט עַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה, דָאס אִיז פוּן דִי סִטְרָא אַחֲרָא רַחֲמָנָא לִצְלָן (לִיקוּטֵי מוֹהֲרַ״ן חֵלֶק ב, סִימָן מח), און דָאס אִיז דִי סִימָן צִי מֶען אִיז בַּיי דִי קְדוּשָׁה אָדֶער בַּיי דִי אַנְדֶערֶע זַייט; אוֹיבּ מֶען אִיז פְרֵיילִיךְ – אִיז מֶען בַּיי דִי קְדוּשָׁה, און אוֹיבּ מֶען אִיז בְּעַצְבוּת – אִיז מֶען בַּיי דִי נִישְׁט גוּטֶע רַחֲמָנָא לִצְלָן; וואוֹיל אִיז דֶעם וָואס רֶעכְט אָפּ דִי טֶעג מִיט גְרוֹיס שִׂמְחָה, וֶועט עֶר הָאבְּן אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר.

סֵדֶר לַחֹדֶשׁ אֱלוּל

דָאס ווִיכְטִיגְסְטֶע זַאךְ אִיז זִיךְ מַאכְן אַ סֵדֶר, וָואס גֵיי אִיךְ טוּן חוֹדֶשׁ אֱלוּל? ווִיפִיל גֵיי אִיךְ לֶערְנֶען? ווִיפִיל גֵיי אִיךְ עוֹסֵק זַיין אִין דַאוֶונֶען אִין זָאגְן תְּהִלִּים וְכַדוֹמֶה? וַוייל מוֹהֲרְנַ״ת זַ״ל הָאט גֶעזָאגְט: ״עֶס קוּמְט אֱלוּל, מֶען בְּרֶענְט און מֶען בְּרֶענְט, און מֶען טוּט נִישְׁט גָארְנִישְׁט״; אָן יִשּׁוּב הַדַעַת קוּקְט מֶען אַזוֹי אוֹיס, מֶען קָאכְט זִיךְ: ״אֱלוּל... אֱלוּל...״ און בַּיים סוֹף טוּט מֶען גָארְנִישְׁט.

עַל כֵּן מַאךְ זִיךְ אַ סֵדֶר ווִי אַזוֹי דִי טֶעג פוּן ׳חוֹדֶשׁ אֱלוּל׳ זָאל דִיר אַרִיבֶּערְגֵיין, עֶרְשְׁטְנְס זָאלְסְטוּ אָנְהַאלְטְן דַיינֶע שִׁיעוּרִים פוּן אַ גַאנְץ יָאר אִין לֶערְנֶען מִקְרָא, מִשְׁנָה, גְמָרָא און מֶדְרָשׁ, און לְכָבוֹד חוֹדֶשׁ אֱלוּל זָאלְסְטוּ אַרִיבֶּערְגֵיין גַאנְץ תַּנַ״ךְ, פוּן אָנְהֵייבּ בִּיזְן סוֹף, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט גֶעזָאגְט מִיר זָאלְן דָאס טוּן אוּם חוֹדֶשׁ אֱלוּל (שִׂיחוֹת הָרַ״ן, סִימָן רנא), אוֹיךְ זָאלְסְטוּ זָאגְן תִּיקוּנֵי זוֹהַר, דֶער רֶבִּי זָאגְט (שָׁם, סִימָן רצד), פוּן דֶעם וָואס אִידְן בְּלַייבְּן חוֹדֶשׁ אֱלוּל אִין שׁוּל נָאכְן דַאוֶוענֶען זָאגְן תִּיקוּנִים, פוּן דִי זִיסֶע נִיגוּן וָואס מֶען זָאגְט תִּיקוּנִים, און פוּן דָאס וָואס מֶען פַארְזוֹימְט זִיךְ פוּן דֶעם – וֶוערְט אִין הִימְל גָאר גְרוֹיסֶע זַאכְן.

לִיבֶּער בְּרוּדֶער, אַז דוּ וֶועסְט דָאס מְקַיֵּים זַיין – וֶועסְטוּ הָאבְּן אַ שֵׁיינֶע ׳חוֹדֶשׁ אֱלוּל׳, דוּ וֶועסְט נִישְׁט אוֹיסְקוּקְן ווִי דִי אַלֶע פַארְלוֹירֶענֶע וָואס פַּאטְשְׁן מִיט דִי הֶענְט: ״אֱלוּל... אֱלוּל...״ – און טוּעֶן גָארְנִישְׁט, דוּ וֶועסְט קוּמֶען צוּם גְרוֹיסְן יוֹם הַדִין אָנְגֶעגְרֵייט מִיט אַ רִיכְטִיגֶע תְּשׁוּבָה.

בִּזְיוֹנוֹת

וֶוען עֶס קוּמְט ׳חוֹדֶשׁ אֱלוּל׳ פִירְן זִיךְ אַסַאךְ מֶענְטְשְׁן עוֹסֵק צוּ זַיין אִין פַאסְטְן און אִין מַאכְן סִיגוּפִים, מֶען טוּט אַלֶעס

צוּ פַארְרֶעכְטְן וָואס מֶען הָאט גֶעטוּן דֶעם גַאנְצְן יָאר; מִיר הָאבְּן נִישְׁט קַיין כֹּחַ צוּ תַּעֲנִיתִים אוּן סִיגוּפִים, מִיר זֶענֶען צֶעבְּרָאכֶענֶע אוּן צֶעקְלַאפְּטֶע מֶענְטְשְׁלֶעךְ, אוּן אוֹיךְ הָאט דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי גֶעזָאגְט (חַיֵּי מוֹהֲרַ"ן, סִימָן תצא) מִיר זָאלְן נִישְׁט פַאסְטְן, (מִיר פַאסְטְן נָאר דִי טֶעג וָואס דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים הָאבְּן קוֹבֵעַ גֶעוֶוען צוּ פַאסְטְן); וָואס קֶענֶען מִיר טוּן צוּ פַארְרֶעכְטְן וָואס מִיר דַארְפְן פַארְרֶעכְטְן? דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן ו): "עִקַּר הַתְּשׁוּבָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע בִּזְיוֹנוֹ, יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק", דוּרְךְ שְׁווַייגְן אוּן נִישְׁט עֶנְטְפֶערְן וֶוען מֶען וֶוערְט פַארְשֶׁעמְט; דָאס אִיז מְכַפֵּר, דָאס טוּט פַארְצֵייעְן אַסַאךְ שְׁטֶערְקֶער וִוי פַאסְטְן אוּן זִיךְ פַּייניגְן.

עַל כֵּן זָאלְסְטוּ זִיךְ פָּארְנֶעמֶען יֶעצְט אִין דִי טֶעג פוּן 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל', אוֹיבּ דוּ בַּאקוּמְסְט אַ בִּזָיוֹן – אֵיינֶער זָאגְט דִיר עֶפֶּעס שַׁארְף אָדֶער פַארְשֶׁעמְט דִיךְ – נִישְׁט צוּ עֶנְטְפֶערְן, דָאס אָנְנֶעמֶען מִיט שִׂמְחָה, גְלֵייבְּן בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵימָה אַז פוּן הִימְל הָאט מֶען דִיר דָאס גֶעשִׁיקְט פַאר אַ תִּיקוּן, אַנְשְׁטָאט דוּ זָאלְסְט דַארְפְן פַאסְטְן; דָאס וֶועט זַיין בִּמְקוֹם פַאסְטְן, אוּן אַזוֹי וֶועסְטוּ אַלֶעס מְתַקֵּן זַיין.

זִיכֶער אוֹיבּ דַיין טַאטֶע מַאמֶע זָאגְן דִיר עֶפֶּעס, דוּ שְׁפִּירְסְט וִוי דוּ וֶוערְסְט פַארְשֶׁעמְט פוּן זֵיי, אָדֶער דַיין ווַייבּ זָאגְט דִיר אַרַיין אוּן דוּ שְׁפִּירְסְט זִיךְ אָנְגֶעפַּאטְשְׁט – זָאלְסְטוּ חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט עֶנְטְפֶערְן, זַיי עֶס מְקַבֵּל בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, דָאס וֶועט זַיין פַאר דִיר דִי גְרֶעסְטֶע תִּיקוּן, אוּן דוּ וֶועסְט זוֹכֶה זַיין צוּ אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר, אַ זִיס יָאר, אַ לִיכְטִיגֶע יָאר מִיט אַלֶע יְשׁוּעוֹת.

בִּזְיוֹנוֹת פוּן זִיךְ אַלֵיינְס

אוֹיךְ דֶער מֶענְטְשׁ וָואס הָאט נִישְׁט קַיין בִּזְיוֹנוֹת קֶען זוֹכֶה זַיין צוּ דִי גְרוֹיסֶע תִּיקוּן – דוּרְךְ אָפְּשְׁווַייגְן אוֹיף דִי אֵייגֶענֶע בִּזְיוֹנוֹת; דָאס הֵייסְט, וֶוען מֶען וֶוערְט פַארְשֶׁעמְט פוּן זִיךְ אַלֵיינְס, מֶען זֶעט זִיךְ וִוי אַ דוּרְכְפַאל, אַז מֶען הָאט שׁוֹין אַזוֹיפִיל מָאל אָנְגֶעהוֹיבְּן נַייעֶ קַבָּלוֹת טוֹבוֹת, שׁוֹין אַזוֹיפִיל מָאל צוּגֶעזָאגְט אַז מֶען גֵייט מֶער נִישְׁט טוּן עֲבֵירוֹת - אוּן מֶען פַאלְט אַרָאפּ; מֶען זֶעט זִיךְ זַיין אַזוֹי וַוייט, מֶען וֶוערְט פַארְשֶׁעמְט פוּן זִיךְ אַלֵיינְס, אוּן מֶען ווַיינְט זִיךְ אוֹיס צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן: **"הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער, יֶעדֶע מָאל זָאג אִיךְ צוּ אַז אִיךְ גֵיי מֶער נִישְׁט פּוֹגֵם זַיין, אִיךְ גֵיי מֶער נִישְׁט זִינְדִיגְן, אוּן אַלֶץ פַאל אִיךְ צוּרִיק, אוּן אִיךְ וֶוער נָאר ווַייטֶער אוּן ווַייטֶער פוּן דִיר, אָבֶּער גְלֵייבּ מִיר אַז אִיךְ גֵיי טַאקֶע זַיין גוּט וְכוּ'"**; אַזַא אֵיינֶער אִיז אוֹיךְ זוֹכֶה צוּ: 'יִשְׁמַע בִּזְיוֹנוֹ, יִדֹּם וְיִשְׁתֹּק'; ווַייל דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (בְּרָכוֹת יב:): "כָּל הָעוֹשֶׂה דְּבַר עֲבֵירָה וּמִתְבַּיֵּשׁ בּוֹ", דֶער וָואס הָאט גֶעזִינְדִיגְט אוּן עֶר שֶׁעמְט זִיךְ פוּן וָואס עֶר הָאט גֶעטוּן - "מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו", אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִים מוֹחֵל אוֹיף אַלֶע עֲבֵירוֹת.

עַל כֵּן לִיבֶּער בְּרוּדֶער, הַארְצִיגֶער חָבֵר, נִיץ אוֹיס דִי טֶעג פוּן 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל' מִיט זִיךְ מִתְבּוֹדֵד זַיין צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, אוּן זִיךְ מִתְוַודֶּה זַיין, בֶּעט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן עֶר זָאל דִיךְ מוֹחֵל זַיין אוּן עֶר זָאל דִיר הֶעלְפְן אַרוֹיס צוּ קְרִיכְן פוּן אַלֶע פְּגָמִים אוּן פוּן אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע רְגִילוּת, בִּפְרַט פוּן פג"ה רַחֲמָנָא לִצְלָן.

נִיץ אוֹיס דִי טֶעג פוּן דֶעם חוֹדֶשׁ, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב, סִימָן פז), אַז אִין דֶעם חוֹדֶשׁ קֶען מֶען מְתַקֵּן זַיין דֶעם חֵטְא; אוֹיךְ אַ גַאנְץ יָאר קֶען מֶען פַארְרֶעכְטְן, אָבֶּער דֶער חוֹדֶשׁ קוּמְט אַרָאפּ פוּן הִימְל פַאר יֶעדְן אִיד אַ גְרוֹיסֶער כֹּחַ זִיךְ צוּ קֶענֶען שְׁטַארְקְן אוֹיף דִי נִסְיוֹן, אוּן צוּ קֶענֶען אַלֶעס פַארְרֶעכְטְן.

תְּשׁוּבָה אֱלוּל

אַ גַאנְץ יָאר קֶען מֶען תְּשׁוּבָה טוּן, וֶוען אִימֶער אַ מֶענְטְשׁ בַּארֶערְכֶנְט זִיךְ אוֹיף זַיינֶע נִישְׁט גוּטֶע מַעֲשִׂים – קֶען עֶר תְּשׁוּבָה טוּן, אָבֶּער נָאךְ מֶער אִיז יֶעצְט וֶוען עֶס קוּמְט 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל'; יֶעצְט אִיז אַסַאךְ מֶער מְסוּגָל צוּ קֶענֶען תְּשׁוּבָה טוּן, דִי גַאנְצֶע חוֹדֶשׁ זֶענֶען דִי טוֹיעֶרְן פוּן הִימְל אָפְן, עֶס שַׁיינְט דִי י"ג מִידוֹת שֶׁל רַחֲמִים, דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער שְׁטֵייט אוּן וַוארְט מֶען זָאל תְּשׁוּבָה טוּן, 'יָדוֹ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים' זַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אִיז אוֹיסְגֶעשְׁטְרֶעקְט צוּ אַלֶע וָואס טוּעֶן תְּשׁוּבָה.

עַל כֵּן זָאלְסְטוּ אוֹיסְנִיצְן דִי טֶעג פוּן 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל' מִיט גוּטֶע זַאכְן, בְּעִיקָּר זָאלְסְטוּ אִין דִי טֶעג זָאגְן תְּהִלִּים, פְּרוּבִּיר צוּ זָאגְן דֶעם "יוֹם תְּהִלִּים" יֶעדְן טָאג, אוּן אַז דוּ קוּמְסְט נִישְׁט אָן דָאס צוּ טוּן, זָאלְסְטוּ זָאגְן וִויפִיל עֶס אִיז דִיר שַׁיָּיךְ, ווַייל זָאגְן תְּהִלִּים אִיז מְסוּגָל צוּ תְּשׁוּבָה, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב', סִימָן עג): "מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה, יִהְיֶה רָגִיל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה", וֶוער עֶס ווִיל זִיךְ צוּרִיקְקֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן זָאל זָאגְן תְּהִלִּים, ווַייל תְּהִלִּים אִיז מְסוּגָל צוּ תְּשׁוּבָה; "וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין, שֶׁבִּימֵי תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ בֶּאֱלוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה, כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין אָז בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל", אַזוֹי וִוי מֶען זֶעט אִין דִי טֶעג פוּן אֱלוּל אוּן עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה זֶענֶען אַלֶע עוֹסֵק אִין זָאגְן תְּהִלִּים, ווַייל דָאס אִיז מְסוּגָל צוּ תְּשׁוּבָה, "וְעַל כֵּן, הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאֹד לַעֲסֹק תָּמִיד בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים, כִּי תְּהִלִּים הוּא הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז בּוֹ", דֶערְפַאר אִיז אַ גְרוֹיסֶע זַאךְ שְׁטֶענְדִיג עוֹסֵק זַיין אִין זָאגְן תְּהִלִּים.

אוֹיךְ זָאלְסְטוּ אִין דִי טֶעג גֵיין צוּ קִבְרֵי צַדִּיקִים, דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (סֵפֶר הַמִּדּוֹת אוֹת צַדִּיק, סִימָן קעג): "עַל יְדֵי הִשְׁתַּטְּחוּת עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיקִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לוֹ טוֹבוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְכָךְ", אֲפִילוּ דֶער וָואס אִיז נִישְׁט רָאוּי מֶען

זָאל אָנְנֶעמֶען זַיְינֶע תְּפִלּוֹת, אָבֶּער בַּיי קִבְרֵי צַדִּיקִים אִיז זַיְיעֶר מְסוּגָל אַז אַלֶע תְּפִלּוֹת זָאלְן וֶוערְן אָנְגֶענוּמֶען; זַיי מִתְפַּלֵּל פַאר דִיר אוּן פַאר דַיְין מִשְׁפָּחָה, עֶס זָאל עֶנְק קוּמֶען אַ גוּט יָאר, עֶס זָאל זַיְין: 'תִּכְלֶה שָׁנָה וְקִלְלוֹתֶיהָ', דִי יָאר מִיט דִי צָרוֹת זָאל זִיךְ עֶנְדִיגְן, 'תָּחֵל שָׁנָה וּבִרְכוֹתֶיהָ', עֶס זָאל קוּמֶען אַ זִיסֶע יָאר מִיט יְשׁוּעוֹת אוּן רְפוּאוֹת, וַוייל אַזוֹי וִוי אֵיינֶער וָואס עֶס וַוארְט אִים אַ מִשְׁפָּט, עֶס וַוארְט אִים תְּפִיסָה אָדֶער עֶרְגֶערְס רַחֲמָנָא לִצְּלַן, וָואס טוּט עֶר? עֶר לוֹיפְט צוּ קִבְרֵי צַדִּיקִים, עֶר רַייסְט אַיין בַּיי קִבְרֵי צַדִּיקִים, עֶר בֶּעט בַּיי דִי צַדִּיקִים זַיי זָאלְן מֵלִיץ יוֹשֶׁר זַיְין וְכוּ', אַזוֹי אוֹיךְ יֶעצְט 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל', וֶוען עֶס וַוארְט אוּנְז אַלֶע אַ גְרוֹיסֶע מִשְׁפָּט, מֶען גֵייט אַלֶעמֶען מִשְׁפָּטְ'ן, מִי יִחְיֶה וּמִי יָמוּת, וֶוער וֶועט פַארְשְׁרִיבְּן וֶוערְן צוּ לֶעבְּן אוּן וֶוער וֶועט פַארְשְׁרִיבְּן וֶוערְן צוּ טוֹיט, אוּן אַזוֹי וַוייטֶער אַלֶעס וָואס פַּאסִירְט דוּרְכְאוֹיס דִי יָאר, אַלֶעס מִשְׁפָּט מֶען אִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דַארְף מֶען אוֹיסְנִיצְן דִי חוֹדֶשׁ מִיט זָאגְן תְּהִלִּים אוּן גֵיין מִתְפַּלֵּל זַיְין בַּיי קִבְרֵי צַדִּיקִים אוּן טוּן גוּטֶע זַאכְן אַז מִיר זָאלְן אַלֶע אַרוֹיסְגֵיין זַכַּאי בַּדִּין, אָמֵן וְאָמֵן.

בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב

וֶוען עֶס קוּמְט 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל' וֶוערְט יֶעדֶער אִיד זַיְיעֶר נִתְעוֹרֵר צוּ תְּשׁוּבָה, יֶעדֶער אֵיינֶער זוּכְט אַ וֶועג וִוי אַזוֹי צוּ וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן; דַארְף מֶען וִויסְן אַז דֶער עִיקָר וֶועג צוּ תְּשׁוּבָה אִיז צוּ זַיְין: "בָּקִי בְּרָצוֹא, וּבָקִי בְּשׁוֹב", 'בָּקִי בְּרָצוֹא', מֶען דַארְף וִויסְן וִוי אַזוֹי מֶען גֵייט אַלְץ הֶעכֶער אוּן הֶעכֶער, אוּן אַז וִויפִיל מֶען טוּט אִין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם דַארְף מֶען אַלְץ בֶּענְקֶען, וֶועלְן אוּן גְלוּסְטְן - צוּ טוּן נָאךְ מֶער, אוּן אוֹיךְ דַארְף מֶען זַיְין 'בָּקִי בְּשׁוֹב', מֶען דַארְף וִויסְן אַז אוֹיךְ וֶוען מֶען פַאלְט אַרָאפּ, מֶען זֶעט זִיךְ אַזוֹי וַוייט פוּן יֶעדֶע סָארְט מַדְרֵיגָה פוּן קְדוּשָּׁה, אוֹיךְ דָארְט אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער, אוּן אוֹיךְ אַזַא מֶענְטְשׁ קֶען זוֹכֶה זַיְין - אוֹיב עֶר וֶועט זִיךְ נִישְׁט מְיַיאֵשׁ זַיְין - צוּרִיק צוּ קוּמֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א, סִימָן ו): "וּכְשֶׁרוֹצֶה אָדָם לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה", וֶוען מֶען וִויל זִיךְ צוּרִיק קֶערְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, "צָרִיךְ לִהְיוֹת בָּקִי בַּהֲלָכָה", דַארְף מֶען זִיךְ גוּט אוֹיסְקֶענֶען וִוי אַזוֹי מֶען גֵייט, "וְצָרִיךְ לִהְיוֹת לוֹ שְׁנֵי בְּקִיאוּת", צוּ הָאבְּן דִי צְוֵויי הַקְדָּמוֹת, "הַיְינוּ בָּקִי בְּרָצוֹא, בָּקִי בְּשׁוֹב", פוּן בָּקִי בְּרָצוֹא אוּן בָּקִי בְּשׁוֹב, סַיי וֶוען מֶען אִיז מַצְלִיחַ אִין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, מֶען קוּקְט זִיךְ אָן וִוי מֶען אִיז שׁוֹין הוֹיךְ, אַזוֹי וִוי עֶס שְׁטֵייט (תְּהִלִּים קלט, ח): "אִם אֶסַּק שָׁמַיִם", אֲפִילוּ אִיךְ בִּין אִין הִימְל, דָאךְ דַארְף אִיךְ בֶּענְקֶען צוּ גֵיין נָאךְ הֶעכֶער, 'שָׁם אָתָּה', דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז נָאךְ הֶעכֶער, אוּן סַיי וֶוען עֶס אִיז 'וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל', מֶען אִיז אַרָאפְּגֶעפַאלְן אִין שְׁאוֹל תַּחְתִּית רַחֲמָנָא לִצְּלַן, 'הִנֶּךָּ', אִיז דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אוֹיךְ דָא מִיט מִיר, בַּיי מִיר אוּן נֶעבְּן מִיר, אוּן נָאר אַזוֹי קֶען מֶען מַצְלִיחַ זַיְין אִין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, נָאר אַז מֶען הָאט דִי בֵּיידֶע הַקְדָּמוֹת - קֶען מֶען אוֹיסְנִיצְן דִי טֶעג פוּן 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל' מִיט דַאוֶונֶען אוּן לֶערְנֶען אוּן טוּן גְּמִילַת חֲסָדִים, אַלְץ פְּרוּבִּירְן צוּ טוּן מֶער אוּן מֶער, אוּן אוֹיךְ וֶוען מֶען זֶעט זִיךְ אַזוֹי וַוייט, מֶען אִיז אַזוֹי אַרָאפְּגֶעפַאלְן, דַארְף מֶען גֶעדֶענְקֶען: "דֶער אֵייבֶּערְשְׁטֶער אִיז מִיט מִיר, אוּן אוֹיךְ 'אִיךְ' קֶען נָאךְ זוֹכֶה זַיְין צוּ פַארְעֶכְטְן אוּן צוּ וֶוערְן נָאנְט צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן".

תְּשׁוּבָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה

לִיבֶּער בְּרוּדֶער, רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוּן יוֹם הַכִּפּוּרִים בַּיים דַאוֶונֶען, בַּיים זָאגְן: "וּנְתַנֶּה תֹּקֶף" - טוּעֶן אַלֶע שְׁרַייעֶן מִיט אַ שְׁטַארְקֶע הִתְעוֹרְרוּת: "וּתְשׁוּבָה וּתְפִלָּה וּצְדָקָה מַעֲבִירִין אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה", דוּרְךְ תְּשׁוּבָה, דוּרְךְ תְּפִלָּה אוּן דוּרְךְ צְדָקָה - נֶעמְט מֶען אַוֶועק אַלֶע שְׁלֶעכְטֶע גְזֵירוֹת; אַוַדַּאי אִיז גוּט נִתְעוֹרֵר צוּ וֶוערְן רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוּן יוֹם הַקָּדוֹשׁ, אָבֶּער מוֹהֲרַ"א"ש זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ זָאגְט, וֶוער עֶס הָאט שֵׂכֶל וַוארְט נִישְׁט אוֹיף רֹאשׁ הַשָּׁנָה אוּן יוֹם הַכִּפּוּרִים, עֶס זָאל זַיְין אוֹיפְן מֶענְטְשׁ אַ שְׁלֶעכְטֶע גְזֵירָה חַס וְשָׁלוֹם אוּן דַארְפְן דֶעמָאלְט דָאס מְבַטֵּל זַיְין, דֶער וָואס הָאט שֵׂכֶל נִיצְט אוֹיס דִי טֶעג פוּן 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל', מִיט 'תְּשׁוּבָה' עֶר טוּט תְּשׁוּבָה, אוּן אִיז עוֹסֵק אִין 'תְּפִלָּה', אוּן גֶעבְּט 'צְדָקָה'; וַוייל דִי דְרַיי זַאכְן דַארְף מֶען טוּן אַ גַאנְץ חוֹדֶשׁ אֱלוּל, דִי זַאכְן זֶענֶען מְרוּמָז אִין דִי וָוארְט 'אֱלוּל' (קִיצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן קכח, סְעִיף א), 'תְּשׁוּבָה' אִיז מְרוּמָז אִינֶעם פָּסוּק (דְּבָרִים ל, ו): "וּמָל ה' אֱלֹקֶיךָ אֶ'ת לְ'בָבְךָ וְ'אֶת לְ'בַב זַרְעֶךָ", וָואס אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת 'אֱלוּל', חוֹדֶשׁ אֱלוּל אִיז דִי צַייט פוּן 'תְּשׁוּבָה'; 'תְּפִלָּה' אִיז מְרוּמָז אִינֶעם פָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ו, ג): "אֲ'נִי לְ'דוֹדִי וְ'דוֹדִי לִ'י", וָואס אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת 'אֱלוּל', אִין דֶעם חוֹדֶשׁ דַארְף מֶען עוֹסֵק זַיְין אִין תְּפִלָּה, דַאוֶונֶען צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן אוּן זָאגְן תְּהִלִּים, בֶּעטְן פַאר אַ גוּט יָאר, אוּן בֶּעטְן אוֹיסְצוּמֶעקְן אַלֶע עֲבֵירוֹת וָואס מֶען הָאט גֶעטוּן; אוּן 'צְדָקָה' אִיז מְרוּמָז אִינֶעם פָּסוּק (אֶסְתֵּר ט, כב): "אִ'ישׁ לְ'רֵעֵהוּ וּ'מַתָּנוֹת לָ'אֶבְיוֹנִים", וָואס אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת 'אֱלוּל', אִין דֶעם חוֹדֶשׁ דַארְף מֶען עוֹסֵק זַיְין אִין דִי מִצְוָה פוּן גֶעבְּן צְדָקָה.

וואוֹיל אִיז דֶעם מֶענְטְשׁ וָואס וַוארְט נִישְׁט אוֹיף דִי לֶעצְטֶע מִינוּטְן, עֶר נִיצְט אוֹיס דִי 'חוֹדֶשׁ אֱלוּל' אַזוֹי וִוי עֶס דַארְף צוּ זַיְין, מִיט 'תְּשׁוּבָה', 'תְּפִלָּה' אוּן 'צְדָקָה'; וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיְין צוּ 'מַעֲבִירִין אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה', עֶר וֶועט אַוֶועק נֶעמֶען אַלֶע גְזֵירוֹת רָעוֹת, אוּן זוֹכֶה זַיְין צוּ אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר.

שִׁידוּךְ

אֵיינֶע פוּן דִי זַאכְן וָואס מֶען קֶען פּוֹעֵל'ן 'חוֹדֶשׁ אֶלוּל' – אִיז אַ שִׁידוּךְ, וַוייל דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי זָאגְט (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק ב, סִימָן פז), אַז אִין דִי כַּוָּנוֹת פוּן 'חוֹדֶשׁ אֶלוּל' לִיגְט דִי סוֹד פוּן טְרֶעפְן אַ שִׁידוּךְ, אוּן דָאס אִיז מְרוּמָּז אִינֶעם פָּסוּק (בְּרֵאשִׁית כד, ח): "וְ'אִם לֹ'א תֹאבֶה הָאִשָּׁה לָ'לֶכֶת אַ'חֲרֶיךָ", וָואס אִיז רָאשֵׁי תֵּיבוֹת 'אֶלוּל', אוּן אִינֶדערְמִיט אִיז דָא דִי וֶוערְטֶער: 'תֹאבֶה הָאִשָּׁה', וַוייל דוּרְכְדֶעם וָואס מֶען טוּט תְּשׁוּבָה אִין חוֹדֶשׁ אֶלוּל, מֶען פַארְרֶעכְט אַלֶעס וָואס מֶען הָאט פּוֹגֵם גֶעוֶוען – טְרֶעפְט מֶען דִי שִׁידוּךְ.

עַל כֵּן לִיבֶּער בְּרוּדֶער זָאלְסְטוּ אוֹיסְנִיצְן דִי טֶעג פוּן 'חוֹדֶשׁ אֶלוּל' צוּ בֶּעטְן דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּ טְרֶעפְן דַיין שִׁידוּךְ, בֶּעט דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן עֶר זָאל דִיר מוֹחֵל זַיין אוֹיף אַלֶעס וָואס דוּ הָאסְט פּוֹגֵם גֶעוֶוען, טַעֲנָה זִיךְ, זָאג: "הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער אִיךְ וֵוייס אַז מַיין שִׁידוּךְ אִיז נָאכְנִישְׁט גֶעשֶׁען צוּלִיבּ מַיינֶע חֲטָאִים אִין וָואס אִיךְ פַאל כְּסֵדֶר אַרָאפּ, אִיךְ בִּין פּוֹגֵם בִּבְרִית רַחֲמָנָא לִצְלַן, אוּן דָאס הַאלְט אָפּ מַיין שִׁידוּךְ, אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער זוֹהַר זָאגְט (תִּיקּוּן יד, דַף ל.): 'חוֹבָא דָא', דִי עֲבֵירָה, 'גָרִים דְנָטִיל אַחֵר בַּת זוּגֵיהּ', אִיז גוֹרֵם אַז אַ צְוֵוייטֶער כַאפְּט אוֹיס דִי שִׁידוּךְ, אָבֶּער הֵיילִיגֶער בַּאשֶׁעפֶער, אַזוֹי קֶען אִיךְ נִישְׁט תְּשׁוּבָה טוּן, אִיךְ דַארְף חֲתוּנָה הָאבְּן צוּ קֶענֶען זַיין אָפְּגֶעהִיטְן אוּן הֵיילִיג, כָּל זְמַן אִיךְ בִּין אַ פְּלַג גוּף פַאל אִיךְ כְּסֵדֶר צוּרִיק אִין דִי נִישְׁט גוּטֶע מַעֲשִׂים", אַזוֹי וִוי דֶער הֵיילִיגֶער צַדִּיק רֶבִּי וֶועלְוְול זְבַארִיזְשֶׁער זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ הָאט גֶעזָאגְט פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן וֶוען זַיין פֶערְד אוּן וָואגְן הָאט זִיךְ אַמָאל אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט אִין אַ קַאלְטֶע רֶעגְנְדִיגֶע נַאכְט, דֶער צַדִּיק הָאט גֶעזֶען אַז עֶר אִיז אַלֵיינְס, אוּן דִי פֶערְד אִיז אִים אַרַיינְגֶעפַאלְן אִין אַ גְרוּבּ, הָאט עֶר גֶעזָאגְט: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אִיךְ וֵויס פַארְוָואס דָאס הָאט פַּאסִירְט מִיט מִיר, וַוייל דוּ ווִילְסְט אִיךְ זָאל תְּשׁוּבָה טוּן, אָבֶּער רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, דָא קֶען אִיךְ נִישְׁט תְּשׁוּבָה טוּן, דָא אִיז קַאלְט אוּן נַאס אוּן טוּנְקֶל, בְּרֶענְג מִיךְ אַהֵיים, דָארְט זָאג אִיךְ דִיר צוּ אַז אִיךְ וֶועל תְּשׁוּבָה טוּן", אַזוֹי זָאלְסְטוּ זָאגְן פַארְן אֵייבֶּערְשְׁטְן: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַזוֹי קֶען אִיךְ נִישְׁט וַוייטֶער, אִיךְ דַארְף חֲתוּנָה הָאבְּן, אִיךְ דַארְף אַ שְׁמִירָה, אִיךְ דַארְף אַ חוֹמָה, אִיךְ זָאג דִיר צוּ רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַז אִיךְ וֶועל טְרֶעפְן מַיין שִׁידוּךְ, אִיךְ וֶועל חֲתוּנָה הָאבְּן – וֶועל אִיךְ תְּשׁוּבָה טוּן, אִיךְ וֶועל קֵיינְמָאל נִישְׁט מֶער זִינְדִיגְן".

אַז דוּ וֶועסְט זִיךְ מִתְבּוֹדֵד זַיין, דוּ וֶועסְט טַעֲנָה'ן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן, דוּ וֶועסְט חֲרָטָה הָאבְּן אוּן זִיךְ פָארְנֶעמֶען צוּ זַיין עֶרְלִיךְ, זָאגְט וַוייטֶער דֶער זוֹהַר (שָׁם): "וְעִם כָּל דָא, אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא 'וְשָׁב וְרָפָא לוֹ', וְיָהִיב לֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ", טְרֶעפְט מֶען דִי שִׁידוּךְ.

שָׁלוֹם בַּיִת

אוֹיךְ אִיז 'חוֹדֶשׁ אֶלוּל' מְסוּגָל צוּ הָאבְּן שָׁלוֹם בַּיִת, וַוייל דוּרְכְדֶעם וָואס מֶען טוּט תְּשׁוּבָה – וֶוערְט דִי וַוייבּ אִיבֶּערְגֶעדְרֵייט צוּם גוּטְן, בִּבְחִינַת (יְבָמוֹת סג.): "זָכָה, עוֹזַרְתּוֹ"; דִי גַאנְצֶע שָׁלוֹם בַּיִת אִיז גֶעוָואנְדְן אִין קְדוּשַּׁת הַיְּסוֹד, אוֹיבּ מֶען אִיז פּוֹגֵם חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִילוּ מֶען הָאט גֶעטְרָאפְן אַ שִׁידוּךְ – אִיז נִישְׁטָא קַיין שָׁלוֹם בַּיִת, בִּבְחִינַת (שָׁם): "לֹא זָכָה, כְּנֶגְדּוֹ"; וָואס דֶער מַאן וִויל – וִויל דִי פְרוֹי פַארְקֶערְט פוּן אִים, אוּן מֶען קְרִיגְט זִיךְ טָאג אוּן נַאכְט.

דֶערְפַאר, יֶעצְט אִין 'חוֹדֶשׁ אֶלוּל' קֶען מֶען זוֹכֶה זַיין צוּ בַּאקוּמֶען אַן אֱמֶת'ע שָׁלוֹם בַּיִת דוּרְכְדֶעם וָואס מֶען טוּט תְּשׁוּבָה, מֶען פַארְרֶעכְט וָואס מֶען הָאט פּוֹגֵם גֶעוֶוען, דוּרְךְ זִיךְ הִיטְן דִי אוֹיגְן, נִישְׁט קוּקְן קַיין עֲבֵירוֹת, אוּן נִישְׁט טוּן חַס וְשָׁלוֹם קַיין עֲבֵירוֹת, אוּן דֶער עִיקָר – דוּרְךְ זִיךְ מַאכְן אַ שִׁיעוּר קָבוּעַ צוּ לֶערְנֶען יֶעדְן טָאג תּוֹרָה, אוּן מַקְפִּיד זַיין צוּ דַאוֶונֶען דִי דְרַיי תְּפִלּוֹת שַׁחֲרִית מִנְחָה אוּן מַעֲרִיב מִיט מִנְיָן דַוְקָא, אוּן דוּרְךְ פַארְמֶערְן צוּ טוּן גְּמִילַת חֶסֶד מִיט אַנְדֶערֶע, בִּפְרַט אִין שְׁטוּבּ מִיט דִי וַוייבּ אוּן קִינְדֶער, הֶעלְפְן דִי וַוייבּ, זִיךְ נִישְׁט זוּכְן תֵּירוּצִים אַרוֹיסְצוּגֵיין פוּן שְׁטוּבּ – דַאן בַּאקוּמְט מֶען צוּרִיק דִי שָׁלוֹם בַּיִת.

דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי הָאט אוּנְז זֵייעֶר גֶע'מוּסָר'ט (שִׂיחוֹת הָרַ"ן, סִימָן רסד), אַז מִיר זָאלְן מְכַבֵּד זַיין דִי וַוייבּ אוּן רַחֲמָנוּת הָאבְּן אוֹיף אִיר, וַוייל זֵיי גֵייעֶן אַרִיבֶּער אַזוֹיפִיל צַעַר אִין לֶעבְּן מִיטְן בְּרֶענְגֶען קִינְדֶער אוּן מִיטְן עֶרְצִיעֶן דִי קִינְדֶער; מֶען מוּז מְכַבֵּד זַיין דִי וַוייבּ, רֶעדְן שֵׁיין צוּ אִיר, אוּן זִיךְ נִישְׁט טַעֲנָה'ן, אוּן חַס וְשָׁלוֹם נִישְׁט טְשֶׁעפֶּען, וַוייל דִי הֵיילִיגֶע חֲכָמִים זָאגְן (בָּבָא מְצִיעָא נט.): "לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה", מֶען דַארְף זֵייעֶר אַכְטוּנְג גֶעבְּן נִישְׁט צוּ טְשֶׁעפֶּען דִי וַוייבּ, וַוייל דִי נַאטוּר בַּיי וַוייבֶּער אִיז אַז זֵיי וֵויינֶען שְׁנֶעלֶער, אוּן דָאס אִיז אַ גְרוֹיסֶע פְּגַם הַשֵּׁם יִשְׁמְרֵינוּ.

***

אַז דוּ וֶועסְט מְקַיֵּים זַיין אַלֶעס וָואס שְׁטֵייט דָא – וֶועסְטוּ קוּמֶען צוּם יוֹם הַדִּין מִיט פִילֶע זְכוּתִים, אוּן דוּ וֶועסְט זוֹכֶה זַיין צוּ אַ כְּתִיבָה וַחֲתִימָה טוֹבָה, אַ גוּט גֶעבֶּענְטְשְׁט יָאר; פַאר דִיר, פַאר דַיין מִשְׁפָּחָה אוּן פַאר גַאנְץ כְּלַל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן וְאָמֵן.

קוֹל אֱמוּנָה - 212-444-9191